7/2272

-3-

721

T.C
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Siyaset Planlama Genel Müdürlüğü

SAYI : SPGM/436 -437
KONU : Soru Önergesi

11 Ağustos 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 30 Haziran 2000 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2272-6154/14799 sayılı yazıları.

Sivas Milletvekili Sayın Mehmet Ceylan'ın İlgi'de kayıtlı yazılarına konu soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla sunarım.

İ CEM

İsmail CEM
Bakan

EKLER:
Ek-1: 2 nüsha soru
önergesi yanıtı

7/2272

-4-

722

SİVAS MİLLETVEKİLİ SAYIN MEHMET CEYLAN'IN YAZILI SORU ÖNERGESİ

Suriye toprakları içerisinde Caber Kalesi yakınında bulunan Süleyman Şah Türbesi'nin 20 Ekim 1921 tarihinde Fransa ile yapılan Ankara Antlaşması ile Türkiye Cumhuriyeti'nin malı olduğu kararlaştırılmış; burada Türk bayrağının dalgalandırılması ve Türk askerinin bulundurulması kabul edilmiştir. Lozan Antlaşması ile de bu hak aynen korunmuştur. Daha sonra 1975 yılında Suriye Devleti Tabka Barajını yapacağını belirterek iki devlet yetkilileri biraraya gelmişler, adı geçen Türbe'nin Halep Karayolundaki Karakozak mevkiine taşınmasına karar verilmiştir ve taşınmıştır. Daha sonra Suriye Devleti Süleyman Şah Türbesi'ni sular altında bırakacak; Fırat Nehri üzerinde Teşrin Barajı inşaatına başlamış ve bitirmiştir. Şu anda su tutmaya başlayan baraj gölünün suları Türbe'yi yeniden tehdit eder duruma gelmiştir. Eğer kısa bir süre daha müdahale edilmez ise bu ecdat toprağı sular altında kalacaktır. Burası, tahkim edilmesi halinde veya istinad duvarları yapılması halinde kurtarılabilecektir.

1. Soru:

1999 yılından beri yapılan yazışmalarda Suriye Devleti her türlü ikazı yapmış olmasına rağmen, Türkiye Cumhuriyeti Devleti hiçbir netice alıcı işlem yapmamıştır. Bu konuda Bakanlığınızın yapmış olduğu çalışmalar ne aşamadadır?

2. Soru:

Şu ana kadar adıgeçen Türbenin korunması ile alakalı ne yapılmıştır?

1 ve 2. Soruların Yanıtları:

Ülkemiz için siyasi, kültürel ve tarihi bakımdan özel öneme sahip Süleyman Şah Türbesi'nin, Suriye tarafından inşa edilen Teşrin Barajı'nın suları tarafından tehdit edilmesine ilişkin konu Bakanlığımca yakından izlenmekte ve

ilgili kuruşlarımız arasında eşgüdüm sağlanmaktadır.

Suriye makamlarının, kendi topraklarında bulunan Süleyman Şah Türbesi'nin yerinin bir kez daha değiştirilmesini gündeme getirmeleri üzerine, ilgili kuruluşlarımızın temsilcilerinden oluşan bir heyetimiz 29 Ekim-1 Kasım 1999 tarihlerinde Halep'e giderek yerinde incelemelerde bulunmuş ve Suriyeli yetkililerle görüşmeler yapmıştır. İncelemelerde, yapımı ileri bir aşamaya ulaşmış bulunan Teşrin Barajı'nın su tutmaya başlaması sonucunda, Türbe'nin su seviyesinin yükselmesinden dolayı etkilenmeye başladığı gözlemlenmiştir. Suların daha da yükselmesiyle sorununun daha büyük önem kazanacağı ve Türbe zemininde çöküntü, sızma, nem gibi oluşumlara yol açabileceği anlaşılmıştır.

Suriye tarafına, bu sonunun işbirliği içinde çözümlenebileceği ve bu amaçla biran önce ciddi önlemler alınmasının gerektiği ifade edilmiştir.

Suriyeli yetkililer cevaben, işbirliği ve yardıma hazır olduklarını, teknik koşullar uygun olursa, Türbe'nin yerinde kalmasına da karşı çıkmayacaklarını belirtmişlerdir.

Konuyla ilgili olarak, 25-26 Mart 2000 tarihlerinde Halep'de Suriyeli yetkililerle yeniden biraraya gelinmiştir.

Heyetimizde yer alan DSİ yetkilisi tarafından, Türbe'nin yerinde kalacağı tezinden hareketle, yapılacak çalışmalar hakkında Suriye tarafına teknik bilgi verilmiştir.

Suriyeli yetkililer, Türbe'nin Türkiye için taşıdığı tarihi önemin bilincinde olduklarını, bu eserin kendileri için de değer taşıdığını, esasen Türbe'nin yerinde kalmasına itirazlarının bulunmadığını, ancak Türbe'nin yerinde kalması halinde göldeki su düzeyinin 320 metre kodundan aşağıya düşürülmesinin gerekeceğini, bunun da kendilerini enerji üretimi açısından büyük kayba uğratacağını bildirmişlerdir.

Heyetimiz tarafından, 320 metre kodundan aşağıya inilmesi yönünde bir talepte bulunulmayacağı ifadeyle, bunun yerine, Türbe'nin yerinde kalmasını sağlayacak tahkim çalışmaları yapılmasının öngörüldüğü belirtilmiştir. Ayrıca, Teşrin Barajı'nın yapımının tasarlanması aşamasında Türbe'nin durumunun hesaba katılmamış olmasının bir eksiklik oluşturduğu; Suriye'nin Teşrin Barajı'nın

yapımı kararından dolayı Türkiye'nin zarar gördüğü; dolayısıyla, doğacak zararı gidermenin de Suriye'nin üzerine düştüğü vurgulanarak, Türbe'nin tahkimi projesinin Suriye tarafından finanse edilmesi istenmiştir. Suriye tarafı ise, gerek Türbe'nin gerek üzerinde bulunduğu arazinin Türkiye'ye ait olduğu gerekçesiyle, proje masraflarının tarafımızdan karşılanması gerektiğini ileri sürmüştür.

Görüşmede finansman konusunda mutabakata varılamayınca, heyetimiz, bir anlaşmaya varılamaması ya da anlaşmanın gecikmesi nedeniyle önlem alınmasında zaman kaybedilmesi yüzünden Türbe, su seviyesinin yükselmesinden kaynaklanacak bir zarara uğrar ise, bunun sorumluluğunun Suriye tarafına ait olacağına ve böyle bir gelişmenin, iyileşme sürecine girmiş bulunan Türkiye-Suriye ilişkilerine de zarar verebileceğine dikkat çekmiştir.

Heyetimiz üyeleri tarafından Suriyeli yetkililerle toplantıların dışında yapılan görüş alışverişlerinde, finansman konusunda Suriye'nin desteğinin sağlanabileceği izlenimi edinilmiştir.

Her hal ve karda, Suriye'den projenin finansmanı konusunda sağlanacak katkı beklenmeksizin, Türbe'nin yerinde kalmasını sağlayacak bir projenin süratle hazırlanarak Suriye tarafına ulaştırılması önem taşımaktadır.

Bu konudaki yetki ve sorumluluğun 26 Nisan 2000 tarih ve 01033 sayılı yazıyla Başbakanlık tarafından Kültür Bakanlığına verilmesinin üzerine, Türbe'nin yerinde kalmasını sağlamaya yönelik çalışmaların biran önce başlatılması hususunda Kültür Bakanlığı'yla irtibat kurulmuştur.

Süleyman Şah Türbesi projesine ilişkin çalışmalarda hangi aşamaya gelindiğinin bir değerlendirmesini yapmak ve bu konuda görüş alışverişinde bulunmak amacıyla, ilgili kuruluşlarımız temsilcilerinin katılımıyla 7 Temmuz 2000 tarihinde Bakanlığımda yapılan toplantıda, Türbe'nin bulunduğu alanın sudan korunmasına ve zeminin takviyesine ilişkin çalışmaların bir önprojesinin hazırlanarak ihaleye çıkarılması ve projenin sonuçlandırılmasına ilişkin çalışmaların, görev alanı itibariyle Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce üstlenilmesinin; daha sonra Türbe'nin restorasyonu konusunun gündeme gelmesi halinde, buna ilişkin çalışmaların da Kültür Bakanlığınca yürütülmesinin uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

7/2272

725

Bu toplantıda varılan mutabakat çerçevesinde, Ekim ayı başına kadar gerekli ihale ve önproje hazırlıklarının tamamlanmasını teminen Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne talimat verilmesi hususu, 7 Temmuz 2000 tarihli yazımızla Başbakanlığın takdirine sunulmuştur.

3. Soru:

Türbe'nin Türkiye'ye nakli için çalışmalar olduğu söyleniyor, doğru mudur?

3. Sorunun Yanıtı:

Suriye ile varılan mutabakata binaen Türbe yerinde kalacak olup, ülkemize nakli sözkonusu değildir.